

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2021 r. w Warszawie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 16 września 2020 r. znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 15 października 2020r. M. K. wniósł odwołanie
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia
16 września 2020r., znak: (...), odmawiającej przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

Ubezpieczony wskazał, że zaskarżona decyzja dotyczy okresu jego zatrudnienia
od 2 września 1973r. do 31 lipca 1980r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P., gdzie pracował na stanowisku
betoniarz-zbrojarz. Praca ta jest kwalifikowana jako wykonywana w warunkach szczególnych, przy czym ubezpieczony
podkreślił, że nie może przedstawić stosownego świadectwa pracy, ponieważ ww. zakład już nie istnieje (odwołanie
z dnia 15 października 2020r., k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 30 listopada 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o
oddalenie odwołania, a uzasadniając swe stanowisko powołał się na art. 184 i art. 32 ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego
1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym
charakterze. Dalej wskazał, że ubezpieczony udowodnił staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 13 lat, 9
miesiący i 27 dni, zamiast wymaganych 15 lat. Do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględniono
pracy wykonywanej od 2 maja 1983r. do 31 stycznia 1985r. w Spółdzielni (...) w N. oraz od 2 września 1973r. do 31 lipca
1980r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P., ponieważ wnioskodawca nie przedłożył świadectw wykonywania
pracy w warunkach szczególnych (odpowiedź na odwołanie z dnia 30 listopada 2020r., k. 5-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K., ur. w dniu (...), od dnia 2 września 1973r. uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej nr (...) w przy Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P.. Była to szkoła przyzakładowa, dwuletnia. W trakcie nauki ubezpieczony odbywał w wyżej wymienionym zakładzie praktyczną naukę zawodu w zakresie zbrojarstwo i betonowanie. W I klasie praktyki trwały 3 dni w tygodniu w wymiarze po 6 godzin dziennie, od czwartku do soboty. W II klasie wymiar czasu praktyk wzrósł do 8 godzin dziennie w czwartki i piątki oraz do 6 godzin w soboty. Ubezpieczony wykonywał czynności pod nadzorem instruktora (zeznania M. K., k. 26v-27 a.s.; świadectwo pracy z 31 lipca 1980r., k. 9 a.r. tom III).

W czerwcu 1975 roku M. K. ukończył szkołę zawodową i podjął zatrudnienie w (...) na stanowisku zbrojarz (kopia wniosku

z 7 kwietnia 1977r., k. 18 a.r. tom III; zeznania M. K., k. 26v-27 a.s.). Na wniosek ubezpieczonego, który był wówczas słuchaczem II klasy technikum budowlanego, z dniem 12 kwietnia 1977r. zostały mu powierzone obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu; dodatkowo powierzono mu również obowiązki brygadzysty. Jako instruktor ubezpieczony przyuczał uczniów do zawodu, wykonując wraz z nimi zbrojenia w zakładzie produkcji pomocniczej. Pracował 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie i dodatkowo w soboty po 6 godzin (kopia wniosku z 7 kwietnia 1977r., k. 18 a.r.; informacja o powierzeniu obowiązków brygadzysty z 8 kwietnia 1977r., k. 19 a.r.; karty zaszeregowania, k. 19v a.r.; arkusz oceny, k. 20-21 a.r. – tom III; zeznania M. K., k. 26v-27 a.s.).

Na przełomie lipca i sierpnia 1978 roku ubezpieczony został oddelegowany do prac zbrojarsko-betoniarskich. Zajmował się tworzeniem prefabrykatów żelbetowych, wykonywaniem fundamentów, wieńców, stropów, posadzek. Pełnił również obowiązki brygadzysty. Jego zatrudnienie w (...) w P. trwało do dnia 31 lipca 1980r. (zeznania M. K., k. 26v-27 a.s.; świadectwo pracy z 31 lipca 1980r., k. 9 a.r. tom III).

W dniu 31 lipca 2018r. M. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o emeryturę w związku z pracą w warunkach szczególnych, do którego dołączył między innymi świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 19 marca 2018r. oraz pisemne zeznania świadków, jak również własne oświadczenie w sprawie braku dokumentów, odnoszące się do okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni (...) w N. (wniosek o emeryturę z załącznikami, k. 1-24 a.r. tom II). Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 24 października 2018r. decyzję odmowną, w której wskazał, że uwzględnił ubezpieczonemu okres pracy w warunkach szczególnych w (...) Zakładzie (...) w N. w wymiarze 13 lat, 9 miesięcy i 27 dni, nie uwzględnił natomiast okresu pracy w Spółdzielni (...) w N. (decyzja z dnia 28 października 2018r., k. 37 a.r. tom II). M. K. złożył odwołanie od wskazanej decyzji. Postępowanie przed Sądem Okręgowym Warszawa – Praga, prowadzone pod sygnaturą akt VII U 1486/18, zakończyło się w dniu 17 kwietnia 2019r. W tej dacie Sąd wydał wyrok oddalający odwołanie M. K., który stał się prawomocny z dniem 31 maja 2019r. (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 17 kwietnia 2019r., nienumerowana karta a.r. tom II).

W dniu 9 września 2020r. M. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. kolejny wniosek o emeryturę w związku z pracą w warunkach szczególnych. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy w decyzji z dnia 16 września 2020r., znak: (...), odmówił przyznania prawa do ww. świadczenia, wskazując że ubezpieczony nie udokumentował 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia w (...) Zakładzie (...) od 1 lutego 1985r. do 31 grudnia 1998r. w łącznym wymiarze 13 lat, 9 miesięcy i 27 dni. Nie uwzględnił natomiast okresów zatrudnienia w Spółdzielni (...)w N. od 2 maja 1983r. do 31 stycznia 1985r. oraz w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. od 2 września 1973r. do 31 lipca 1980r. (wniosek o emeryturę, k. 1 a.r.; decyzja ZUS z 16 września 2020r., k. 22 a.r. tom III).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wymienione wyżej dowody z dokumentów oraz częściowo na podstawie zeznań ubezpieczonego. Dokumenty, z uwagi na brak podstaw do ich kwestionowania, a także spójność i zgodność z tym, co zeznał M. K., zostały ocenione jako wiarygodne. Jeśli chodzi zaś o zeznania ubezpieczonego, to Sąd dał im wiarę w tej tylko części, w której są one zgodne z tym, co wynika z dokumentów. W pozostałym zakresie, w więc odnośnie rodzaju prac wykonywanych przez M. K. i okresów, w których miało to miejsce, jak również co do wymiaru

czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P., Sąd zeznania ubezpieczonego ocenił jako niepotwierdzone i niemające oparcia w innych zgromadzonych w sprawie dowodach, a tym samym jako niezasługujące na wiarę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 291), zwanej ustawą emerytalną, wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia),
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia, oraz
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia) oraz być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia, sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006r., I UK 154/05). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001r., II UKN 598/00). Pamiętać jednak należy, że świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w myśl art. 244 § 1 k.p.c., gdyż pracodawca nie ma charakteru organu władzy publicznej, świadectwo pracy stanowi więc dokument prywatny zgodnie z art. 245 k.p.c. i może być kwestionowane. Dodatkowo należy podkreślić, że w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń

lub ich wysokość mogą być więc udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W rozpatrywanej sprawie sporne było to, czy M. K. legitymuje się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych. W postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji organ rentowy przeanalizował złożoną przez ubezpieczonego dokumentację i na tej podstawie uwzględnił do okresu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienie w (...) Zakładzie (...) od 1 lutego 1985r. do 31 grudnia 1998r. w łącznym wymiarze 13 lat, 9 miesięcy i 27 dni. Jednocześnie organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia w Spółdzielni (...) w N. od 2 maja 1983r. do 31 stycznia 1985r. oraz w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. od 2 września 1973r. do 31 lipca 1980r. Odwołując się od decyzji z dnia 16 września 2020r. M. K. domagał się doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych jedynie drugiego z wymienionych okresów zatrudnienia i na tym też koncentrowało się postępowanie w przedmiotowej sprawie. Jeśli chodzi natomiast o zatrudnienie ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w N. od 2 maja 1983r. do 31 stycznia 1985r., to Sąd w związku z wydaniem przez organ rentowy decyzji z dnia 24 października 2018r., badał już tę kwestię w sprawie o sygn. akt VII U 1486/18. Ubezpieczony po zakończeniu tego postępowania nie przedstawił nowych dowodów i na fakt pracy w warunkach szczególnych w Spółdzielni (...) w N. już się nie powoływał. Oceniając więc, że kwestia tego zatrudnienia jest z jednej strony przesądzona, z drugiej zaś ubezpieczony na ten okres pracy jako okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, nie wskazywał, Sąd przystąpił do analizy jedynie okresu zatrudnienia M. K. w (...). Przypomnieć należy, że organ rentowy nie uwzględniając go do stażu pracy w warunkach szczególnych, wskazał na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Argument ten co do zasady jest zgodny z treścią przepisów powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., jednocześnie jednak w orzecznictwie podkreśla się, że brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub jego braki formalne nie świadczą o tym, że ubezpieczony faktycznie takiej pracy nie realizował. Przeciwnie, w postępowaniu sądowym okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowodzona wszelkimi środkami dowodowymi. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Tym samym więc, w przypadku gdy wnioskodawca nie jest w stanie przedstawić stosownego świadectwa zakładu pracy potwierdzającego fakt wykonywania pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu, to okoliczność ta może być dowodzona w oparciu o inne dowody, w tym na podstawie innych dokumentów, a także w oparciu o zeznania świadków i stron (por. uchwały Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r., III UZP 6/84; z 21 września 1984r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999r., II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2004r. III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z 4 października 2013r. IV U 1284/13). Wymaga jednak zaakcentowania, że prawo do wcześniejszej emerytury, z uwagi na wyjątkowość regulacji, stanowi odstępstwo od zasady przechodzenia na emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, to zaś oznacza, że wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale musi zostać wykazane w sposób niezbity i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości. Do tego potrzebne są dowody spójne i w sposób jednoznaczny potwierdzające fakt stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywania pracy w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r. II UKN 440/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 marca 2020r., III AUa 592/19). Istotne jest, aby na ich podstawie możliwe było pewne ustalenie, że zgodnie z przepisami rozporządzenia z 7 lutego 1983r. (§ 2 ust. 1), praca na stanowisku, związanym ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami, była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy i stale.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że w okresie od 2 września 1973r. do 31 lipca 1980r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P.. Świadectwo pracy potwierdzające ten okres, wskazuje że M. K. zajmował stanowisko zbrojarz-betoniarz, co odpowiada rodzajowi prac określonemu pod poz. 2 działu V wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. – tj. pracom zbrojarskim i betoniarskim. Nie jest to jednak wystarczające do zakwalifikowania spornego okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych z dwóch powodów. Po pierwsze, ani świadectwo pracy, ani żaden inny dokument nie wskazuje, w jakim wymiarze czasu pracy był zatrudniony ubezpieczony w ww. zakładzie pracy. Po drugie, aby ocenić, czy praca ubezpieczonego odbywała się w warunkach szczególnych, należy najpierw ustalić, jakie prace ubezpieczony rzeczywiście wykonywał; ta bowiem okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek do przyznania dochodzonego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004r., II UK 337/03).

Kierując się zaprezentowanymi poglądami orzecznictwa, Sąd Okręgowy dokonał analizy dostępnego materiału dowodowego, zaferowanego przez stronę odwołującą, ale ostatecznie zważył, iż sporny okres nie podlega zaliczeniu jako okres pracy w warunkach szczególnych. Przede wszystkim w oparciu o ten materiał dowodowy, który udało się zgromadzić, nie można było dokonać precyzyjnych i nie budzących wątpliwości ustaleń co do rodzaju pracy wykonywanej przez ubezpieczonego. Materiał w tym zakresie obejmuje jedynie szczątkową dokumentację kadrowo-płacową zgromadzoną w aktach organu rentowego oraz zeznania samego ubezpieczonego. Dowody te jednak nie pozwalają na dokonanie pewnych ustaleń, które stanowiłyby wystarczającą podstawę do uwzględnienia spornego okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych. Przede wszystkim podkreślić trzeba, że żaden ze zgromadzonych w sprawie dokumentów nie zawiera informacji, w oparciu o którą Sąd mógłby przyjąć, że ubezpieczony w spornym okresie realizował pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sprawie są wprawdzie dostępne dokumenty takie jak listy płac, świadectwo pracy, informacja o zmianie stawek zaszeregowania czy też informacja o powierzeniu funkcji instruktora nauki zawodu oraz brygadzysty, jednakże żaden z tych dokumentów nie zawiera danych pozwalających na dokładne ustalenie specyfiki wykonywanej przez ubezpieczonego pracy. Co prawda Sąd dodatkowo przeprowadził dowód z przesłuchania strony i ubezpieczony przedstawił czym zajmował się w całym spornym okresie zatrudnienia, jednakże jego relacje w tym zakresie nie były dostatecznie szczegółowe i nie zawierały kluczowych informacji pozwalających na uzupełnienie dostępnej w sprawie dokumentacji, w tym choćby w zakresie dat objęcia konkretnych stanowisk. Jest to natomiast o tyle istotne, że na podstawie zebranej w sprawie dokumentacji, która jest niepełna, można wyszczególnić pewne przedziały czasowe w całym spornym okresie zatrudnienia ubezpieczonego w (...). Wynika z niej, że M. K. w trakcie zatrudnienia w ww. zakładzie pracował na stanowisku zbrojarz-betoniarz, przy czym nie w całym okresie. W świadectwie pracy z 31 lipca 1980r. wskazano, że ubezpieczony zajmował również stanowisko „uczeń Z.S.B.”, co sam potwierdził w zeznaniach, wyjaśniając że od września 1973r. do czerwca 1975r. był uczniem zasadniczej szkoły zawodowej (budowlanej). Szkoła była dwuletnia i obejmowała naukę teoretyczną oraz praktyczną. Ubezpieczony więc w części uczęszczał do szkoły i brał udział w lekcjach, w części zaś pracował w (...), co odbywało się w ramach praktyki zawodowej. Znajduje to odzwierciedlenie w świadectwie pracy, w którym wskazano, że w powyższym okresie ubezpieczony był zatrudniony jako uczeń. Co prawda w materiale dowodowym brak informacji, czy ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawieranej wówczas z pracownikiem młodocianym w celu przygotowania zawodowego, czy też wspomniane zatrudnienie stanowiło w rzeczywistości realizowanie przez ubezpieczonego praktyk zawodowych równoległe do nauki w szkole zawodowej, jednakże ostatecznie okoliczności te nie miały znaczenia dla zaliczenia omawianego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie bowiem z utrwalonymi poglądami orzecznictwa, okres zatrudnienia pracownika młodocianego w celu przygotowania zawodowego może stanowić okres składkowy wliczany do ogólnego stażu pracy, nie podlega natomiast wliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wynika to z faktu, że zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami prawa pracy pracownicy młodociani wykonujący pracę w ramach nauki zawodu, czy też przygotowania zawodowego poza wykonywaniem czynności praktycznych, związanych z przyuczeniem się do określonego zawodu, zobligowani byli do doksztalcania teoretycznego, którego czas był wliczany do czasu pracy młodocianego. Warunki pracy młodocianych przyuczających się do zawodu w tym czasie (do wejścia w życie Kodeksu pracy w dniu 1 stycznia 1975r.) określały przepisy ustawy z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r. nr 45 poz. 226), przewidując m. in. wspomniany wyżej obowiązek doksztalcania się przez pracownika młodocianego, przy czym jako doksztalcanie należy rozumieć nie innego tylko zajęcia teoretyczne w szkole, jak również zaliczenie godzin pracy w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Z powyższego wynika, że praca – nawet jeśli podlegała kwalifikacji jako praca w warunkach szczególnych – nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 2009r., II UK 334/08; z dnia 20 stycznia 2011r., II UK 169/10; z dnia 22 sierpnia 2012r., I UK 130/12).

Inną kwestią, na którą Sąd zwrócił uwagę, był brak możliwości ustalenia w oparciu o zebrane w sprawie dowody, od jakiej dokładnie daty M. K. pracował na stanowisku zbrojarz-betoniarz. Z jego zeznań wynika wprawdzie, że szkoła zawodowa była dwuletnia i ukończył ją w czerwcu 1975 roku, jednakże w tym czasie nadal nie miał ukończonych 18 lat, a w konsekwencji do dnia 12 lutego 1976r. mógł być zatrudniony (...) w charakterze pracownika młodocianego. Można

jedynie przypuszczać, że dopiero po osiągnięciu pełnoletności pracodawca mógł zatrudnić go w przedsiębiorstwie w charakterze pracownika zatrudnionego na stałe. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala jednak na dokonanie w tym zakresie jednoznacznych ustaleń, w tym zwłaszcza na sprecyzowanie, w jakiej konkretnie dacie miało to miejsce.

Z dalszych ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, że z dniem 12 kwietnia 1977r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki instruktora nauki zawodu i jednocześnie obowiązki brygadzysty. Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego, które korespondują w tej części z zeznaniami ubezpieczonego, który wskazał, że jako instruktor prowadził zajęcia z uczniami przyzakładowej szkoły zawodowej, wykonując z nimi prace zbrojarskie w zakładzie produkcji pomocniczej. Również i w tym przypadku zgromadzone dowody i poczynione w sprawie ustalenia należało uznać za niewystarczające do uwzględnienia spornego okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu, nawet gdyby zakwalifikować rodzaj wykonywanej przez ubezpieczonego pracy jako odpowiadający poz. 4, dział V wykazu A, to powstaje wątpliwość, czy pełniąc w tym czasie obowiązki instruktora i dodatkowo brygadzysty, ubezpieczony wykonywał czynności zbrojarskie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Poza tym, podobnie jak w przypadku analizowanego wyżej okresu nauki zawodu, również i w tym przypadku brak było dowodów pozwalających na ustalenie do jakiej konkretnie daty ubezpieczony wykonywał obowiązki instruktora nauki zawodu. Wprawdzie Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego w zakresie, w jakim wskazał, że na przełomie lipca i sierpnia 1978 roku został oddelegowany do pracy na budowie, jednakże informacja ta nie jest wystarczająca do ustalenia konkretnej daty, od której ubezpieczony miałby wykonywać inne obowiązki niż dotychczas. Nie ma również wystarczających dowodów pozwalających ustalić, że praca ubezpieczonego po ww. dacie na stanowisku zbrojarz – betoniarz była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Co prawda ubezpieczony zeznając podał, że tylko taką pracę realizował i robił to w pełnym wymiarze czasu pracy, jednak z uwagi na brak potwierdzających te okoliczności dowodów, Sąd nie miał podstaw do dokonania ustaleń zgodnych z tym, co twierdził ubezpieczony, tym bardziej że jest o zainteresowany korzystnym rozstrzygnięciem sporu i dlatego jego zeznania – szczególnie, kiedy nie znajdują potwierdzenia w innych dowodach – należy oceniać z dużą dozą krytycyzmu i ostrożnie.

Podsumowując, ubezpieczony nie wykazał w toku postępowania, że praca wykonywana przez niego w spornym okresie zatrudnienia w (...) stanowiła pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanych wyżej przepisów. Omówiony na wstępie rozważań wymóg przedstawienia dowodów precyzyjnych i nie budzących wątpliwości w praktyce oznacza konieczność zaferowania takich dowodów, które pozwalają na konkretne ustalenie dat rozpoczęcia pracy na danym stanowisku i o danej specyfice. Wynika to z faktu, iż okres pracy w warunkach szczególnych, z perspektywy ustaleń jakie należy poczynić przy rozważaniu spełnienia przesłanek do wcześniejszej emerytury uregulowanej w art. 184 w zw. z art. 33 ustawy emerytalnej, podlega uwzględnieniu w konkretnym wymiarze wyrażonym w latach, miesiącach i dniach. Do jego ustalenia konieczne jest więc wskazanie dat początkowej i końcowej, w której praca w warunkach szczególnych była faktycznie wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W przypadku ubezpieczonego w oparciu o zaferowane w sprawie dowody nie ma takiej możliwości. Z uwagi na powyższe Sąd nie mógł zatem ustalić w sposób jednoznaczny, wyłącznie w oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz szacunkową dokumentację kadrowo-płacową, okresu wykonywania przez niego takiego rodzaju pracy, która podlegałaby ewentualnej kwalifikacji jako wykonywana w warunkach szczególnych. Zeznania ubezpieczonego były niewystarczające do uzupełnienia luk informacyjnych które charakteryzowały dostępną w sprawie dokumentację, a w konsekwencji do jednoznacznego rozstrzygnięcia sygnalizowanych wyżej wątpliwości. Sąd zwrócił również uwagę, że ubezpieczony nie wnioskował, choć miał taką możliwość, o przeprowadzenie dowodu ze świadków, którzy mogliby potwierdzić jego zeznania w zakresie specyfiki wykonywanych przez niego obowiązków bądź też pozwalałyby na dokładniejsze sprecyzowanie w jakim okresie miało to miejsce. Brak przy tym podstaw do przyjęcia okresu zbliżonego lub umownego, w oparciu jedynie o szacunkowy przedział czasu bądź ogólne wskazanie miesiąca, w którym wykonywanie tego rodzaju pracy miało się odbywać.

W konsekwencji powyższego sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego nie mogły zgodnie z jego wnioskiem zostać zaliczone jako okresy pracy w warunkach szczególnych, a tym samym stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

wyrażone w zaskarżonej decyzji, odpowiada prawu. Odwołanie M. K., jako niezasadne, podlegało więc oddaleniu, o czym orzeczono w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.